

A lélek köszöntése

Gubás Jenő az idén tölti be a 80., felesége, Ágota jövőre a 70. életévét. Száraz, szikár, „objektív” tények. Mégis, vélnénk, ezek a hideg-riged számadatok adják az alapot, nyújtják az okot és indokot mindenkor mindenféle (fel)köszöntésre, az ezzel járó gratulációkra és jókívánságokra.

Pedig – nézzük kicsit alaposabban – valójában nincs így, feleim.

Mindenféle köszöntésre az igazi, a valódi okot mindenkor az szolgáltatja, ami a könyörtelenül tárgyilagos tények-számok MÖGÖTT van. (Ami egyébként vagy van, vagy nincs, de ez más kérdés.) Ezt a mögöttes tartalmat érdemnek is szokták nevezni – én másként nevezném.

Az Aracs létrejötté óta – némi búlvárizú sajátközhelyes éllel és ízzel – a délvidéki közéleti folyóirat lelkének nevezték-nevezhették és nevez(het)ik most is a Gubás házaspárt. A kissé gyanúsán publicisztikus minősítés mélyére pillantva azonban igenis mindez elfogadható. Ha úgy tetszik – és ez a legfontosabb – ama mindenkorai köszöntők-köszöntések háttérében szerényen, mintegy rangrejtve meghúzódó tartalom leglényege is itt, errefelé található.

Valaminek vagy valakinek a lelke – Isten minden teremtményének leglényege. Mondhatni, legfőbb immanens velejárója, jellemzője, kvintesszenciája, legeslegvégső lényege. Mondhatni: ami van, létezik, csak a lélek révén létezhet igazán. Van lelke az egyénnek és a közösségnek, az egyetemes magyarságnak és a délvidéki magyar meg szerb vagy éppen bunyevác-horvát, vagy ruszin, vagy szlovák embernek, de éppígy a dunántúli, a felvidéki vagy az erdélyi magyarnak, ugyanígy a tájnak, a műalkotásnak, sőt, az állatoknak és – némi megszorítással, a mi tudatszűrőnkön keresztül – még a tárgyaknak is. (Egy Árpád-kori templomrom vagy egy százhusz éves borotvapamacs éppígy példázhatja ezt, mint

„a szívünkhöz nőtt” valamilyen ruhadarab vagy akár egy fájdalmas-szép emléket idéző ősrégi villamosjegy.) Akik viszont a lelkei valaminek – egy létesítménynek, egy ügynek – még ennél is többek: ők a Kezdeményezők, a Létrehozók és a Mozgatók – a létezés jogosultságát a legmagasabb erkölcsi nívón visszaigazolni képes kiválasztottak. Ha most Gubásékra gondolok, az villan az eszembe, hogy nemrég teljesen véletlenül a kezembe került Gubás Jenőnek az Aracs és a Püski Kiadó közös kiadásában 2006-ban megjelent könyve, a *Magyarságtudat-hasadás*. December 7-ei dátumú és szabadkai helyszínű a dedikáció („Domonkos Lászlónak, hogy néha hallhassa a szülőföld sóhaját”) – akkor, idestova tizenegy esztendővel ezelőtt még élt közös, nagyszerű barátunk, a délvidéki magyarság 1945 óta legjelentékenyebb embereinek egyike, az Aracs és Gubásék egyik legfőbb propagátora, aki gyakran idézgette nagy barátját, Ottlik Gézát: „Lélekkel kell írni.” A *Magyarságtudat-hasadás* egyszerre fejezi ki – címében, egész tartalmában – a lélek mélyebb jelentéstartalmait és Hornyik Ottlik Géza-idézetének summázatát éppígy, mint a délvidéki magyar sorstragédia legújabb kori változatát. Ha csak egyetlen pillantást vetünk akár ennek a Gubás-produktumnak a tartalomjegyzékére (de megtehetnénk bármelyik Aracs-számmal vagy pl. a *Veszendő végeken* vagy az *Értelmiségi vártán* című Gubás Jenő-könyvekkel is) – máris érthető minden: „Téltenségünket megbosszulja a történelem; A délvidéki magyar média bolsevista csökevényei; Az erózió ellen; Délvidéki lelki aszály; Merjük vállalni magyarságunkat; Van-e nemzetstratégiánk?” Satöbbi. Így és ilyen közelítésben, ezzel a szemlélettel és ezzel a látásmóddal kell elszakított nemzettestvéreink ügyes-bajos dolgai felé fordulni – lélekkel, és úgy, hogy a nemzetrészt lelkét soha, egy

pillanatra se veszítsük szem elől, annak minden fordulatával, torzulásával együtt sem. Emlékszem, Hornyik Miklós egyszer éppen Gubásék jelenlétében mesélt a Pilinszky-példázatról: a költő úgy fogalmazott, hogy a hazát csak részvétellel szabad szeretni. „Mi Magyarországot mindig részvétellel szeretjük”, mondta ki Miklós – a körülötte levő délvidéki tekinteteket, még élek, nem felejttem el... És mi vajon hogyan szeretjük, nekünk vajon hogyan kell, kellene szeretnünk az elszakított területek magyarjait, tehetnénk hozzá, hősieken kitartó, hosszú éveken át mindent vállaló Aracsostul-Gubásékostul, a magyarságtudat-hasadás iszonyú démonjaival küszködve, egy talpra állni kezdett magyar haza gyermekeként, lassacskán a Lélekőrzők életkorához közelítve? Meglehet, a kérdések kérdésének egyike.

A lélek viszont, Zilahy Lajos regénycímével dacolva, nem alszik ki. Nemcsak azért, mert

halhatatlan, hanem azért is, mert volt, ami megacélozta. Gubásékhoz betörték, bántalmazták, fenyegették a már akkor is idősnek mondható házaspárt, az Aracsot 2001-es megszületése óta szinte egyfolytában támadják, így és amúgy, százféle módon próbálták már ellehetetleníteni, a krónikus magyarság-tudathasadásos rosszakarók mellett megjelentek és tevékenykedtek az árulók is, meglehetősen nagynevűek és meglehetősen nagyszájúak – mégis, mégis: a lélek úgy küzd, hogy ellene (majd rájönnek egyszer) a harc, a számító és aljas aknamunka reménytelen. Éppen, mert lélek nincs benne, sem mögötte, sem sehol. Egy kellőképpen megedződött lélek – ilyen az Aracs lelke, vagyis a Gubás házaspár is – teljesen nyugodt lehet. Az is, tudom. Higgadtan fogadja a köszöntést és mindent, ami ezután fog következni. És így van ez rendjén.

